

Šikana učitelů (dotaz): „Ve světle kauzy průmyslové školy v Praze 10 jsou podle vás současné zákonné postupy při jejím potlačování dostačující? Není například možnost vyloučit žáka ze studia pouze jakýsi „pseudotrest“. Vždyť ho vezmou na jakoukoliv jinou státní či soukromou školu. Není opět na místě začít uvažovat i o lepší zákonné ochraně učitele? Neměla by být odpovědnost rodičů za takové dítě větší – jasnější? Jaké řešení narůstající agresivity žáků, jejich hrubosti a neurvalosti byste navrhovala?“

Odpověď:

Zákonné normy jsou podle mého názoru dostatečné, občanský zákoník platí pro zletilé žáky stejně jako pro učitele. O snížení hranice trestní odpovědnosti na 15 let se uvažovalo již před lety, mělo by se urychlit její přijetí, a pak prostě jen aplikovat příslušný platný zákon.

Šikanu lze klasifikovat např. podle těchto ustanovení trestního zákona:

- trestný čin omezování osobní svobody (podle § 231)
- trestný čin útisku (podle § 237)
- trestný čin ublížení na zdraví (podle § 221)
- trestný čin poškozování cizí věci (podle § 257)

K tomu, aby byl žák – pachatel postizen, musí být starší 15 let (15 – 18 let mladiství). Děti mladší 15 let trestně odpovědné nejsou, mohou být předány do péče orgánu sociálně – právní ochrany, málokdy jsou trestně postizení i jejich rodiče. Nezletilému pachateli je možno nařídít ústavní výchovu nebo může být nad ním stanoven dohled. Pokud dochází k šikanování v průběhu vyučování, nese odpovědnost škola.

Běžně využívaná výchovná opatření (ředitelská důtka, podmíněčné vyloučení, vyloučení ze školy) by měla předcházet zákonným opatřením. V případě průmyslové školy v Praze 10 byly příznaky jednoznačně přehlíženy a neřešeny. Co v té škole s tímto případem dělal preventista sociálně patologických jevů, výchovný poradce a ředitel? Ve většině výchovných problémů, které naše škola řešila, stačilo věnovat pozornost prvním příznakům poruch chování, hovořit se žáky, jednat s rodiči, oslovit pedagogicko-psychologickou poradnu, případně i psychiatra. Dát jednoznačně najevo, že podobné chování u nás nemá místo.

Zároveň je nutno si uvědomit, že učitelství je velmi náročná profese a skutečně není pro každého. Zarážející je i fakt, že zatímco na všechny umělecké a sportovní školy se dělají talentové zkoušky, které posuzují vlohy uchazeče pro obor, o pedagogické vlohy se nikdo nezajímá. Kdo z kritiků školství a učitelů se někdy pokusil postavit před tabulí a zkusil zaujmout a ukáznit 25 rozjívěných pubertáků?

Chování žáků ve škole, tzn. vzájemné chování žáků mezi sebou i chování k učitelům, nese rysy atmosféry současné společnosti a nemá cenu před tímto faktem zavírat oči. Přirozená autorita učitele má mnoho složek, patří k ní nejen dokonalé zvládnutí odborné problematiky, osobnostní předpoklady, ale i vnější rámec osobnosti učitele. Přemrštěná protektivní výchova rodičů, akcentování hmotných úspěchů a pocit, že s penězi lze zařídit téměř vše, není pro výchovu adolescentů to nejlepší. Proti tomu stojí ekonomicky frustrované učitelé s nejnižším příjmem z vysokoškolsky vzdělaných profesí. Naše současná vláda bohužel postavení učitelů ve společnosti nepodporuje, pracovní podmínky se zhoršují, vyžaduje se stále více výkonu za méně peněz. To k sebevědomí učitelů nepřispívá, jakož i fakt, že školství je stále popelkou mezi resorty.